

To: (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl
From: (10)(2e)
Sent: Wed 11/11/2020 11:35:50 AM
Subject: Fw: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide
Received: Wed 11/11/2020 11:35:51 AM
[signalering luchtverontreiniging en COVID](#) (10)(2e).docx

Hi (10)(2e),

Hierbij de emailwisseling binnen M&V over duiding van luchtkwaliteit en COVID-19. Voorz over ik kan zien hebben (10)(2e) en (10)(2e) dit besproken en (10)(2e) aan (10)(2e) gevraagd om aan I&W te sturen. Uiteindelijk is het stuk ook aan LNV en VWS gestuurd. (10)(2e) en ik zijn later toegevoegd in de mailwisseling en ik heb het wel even gelezen, maar wist toen niet goed wat de bedoeling ermee was.

gr,

(10)(2e)

From: (10)(2e)
Sent: Monday, 2 November 2020 09:34
To: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)
Cc: (10)(2e)
Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

From: (10)(2e)
Sent: maandag 2 november 2020 09:34
To: (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>
Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Dank (10)(2e),

dat lijken me goede toevoegingen. Het belangrijkste is om interesse te wekken voor het RIVM-onderzoekvoorstel, zonder de suggestie te wekken dat alle buitenlandse studies niet deugen.

Ik heb twee comments in jouw versie gezet, waar we misschien even over moeten bellen (ik ben daarvoor tussen 12-15u beschikbaar).

Gr. (10)(2e)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
 en Milieu
 Ministerie van Volksgezondheid,
 Welzijn en Sport

(10)(2e) | Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 Postbus 1, 3720 BA Bilthoven (Bezoekadres: Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, Bilthoven)
 T: +3130 (10)(2e) | M: +316 (10)(2e) | www.rivm.nl
 (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>
Sent: maandag 2 november 2020 09:02
To: (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)>@rivm.nl>

< (10)(2e) @rivm.nl >
Cc: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Hoi (10)(2e),

Hierbij wat toevoegingen voor de hoofdtekst (en ik heb wat weggehaald, zodat het niet te lang is). Ik miste nl. twee boodschappen (er wordt een verkenning uitgevoerd; en we houden jullie regelmatig op de hoogte en dat blijven we doen).

Ik moet nu even kort wat anders doen, en stuur daarna z.s.m. nog wat aanvullingen op wat er onder referenties staat, want dat is een klein beetje selectief. Zo mis ik bijv. de andere VS studie (ook met mensen uit Harvard), ongeveer tegelijkertijd gepubliceerd als de harvard studie, maar met als uitkomst een mindere heldere samenhang met fijnstof (wel met NO2).

Groet, (10)(2e)

From: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Sent: 30 October 2020 16:45

To: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Cc: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Hoi (10)(2e),

Dank voor je suggesties, ik neem ze over.

Gr. (10)(2e)

From: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Sent: vrijdag 30 oktober 2020 16:42

To: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Cc: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >

Subject: Re: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Hoi (10)(2e)

Mooie signaleringstekst. Enkele kleine suggesties.

Goed weekend,

(10)(2e)

From: (10)(2e)

Sent: Friday, 30 October 2020 16:31

To: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)

Cc: (10)(2e)

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Dag allen,

Ten behoeve van een signaleringsbericht van (10)(2e) aan (10)(2e) (10)(2e) heb ik bijgaande tekst op gesteld. De hoofdtekst is iets langer dan ½ pagina (het doel). Op verzoek van (10)(2e) heb ik ook (10)(2e) en (10)(2e) toegevoegd. Kunnen jullie svp maandagochtend eventuele wijzigingsvoorstellen doorgeven?

Gr. (10)(2e)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

(10)(2e) | Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Postbus 1, 3720 BA Bilthoven (Bezoekadres: Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, Bilthoven)

T: +3130 (10)(2e) M: +316 (10)(2e) | www.rivm.nl

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: vrijdag 30 oktober 2020 10:10
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Hi (10)(2e),

Fijn als je dat doet.

Ik kom er pas maandagochtend aan toe, dus je hebt het hele weekend!

Ik heb hieronder wat noties opgenomen, maar wil eerst onder de aandacht brengen dat afstemming met (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) nodig is, omdat we mijn inziens moeten vermijden dat we richting IenW verschillende boodschappen afgeven (Of als het een bewust keuze is om dat wel te doen, dan is wel handig dat zij dat van te voren weten). Zou je hen willen betrekken?

Al in maart en april hebben (10)(2e) en (10)(2e) richting IenW, LNV, VWS input voor antwoorden op kamervragen verzorgd waarin voor een aantal afzonderlijke studies al een duiding is gegeven. Daarbij hebben wisselend (10)(2e) (10)(2e) en ik (en (10)(2e)) de studiedesigns etc. beoordeeld.

Ik meen dat het hierbij ging over de Chinese studies naar SARS, een Italiaanse studie, de Harvard studie en later de studie van Cole (over Nederland). Aan deze studies mankeert een en ander en het oordeel was dat ze niet bruikbaar zijn voor causaliteit (en dus ook niet voor risicoschattingen). Ik heb niet het overzicht en weet niet wat er in de kamerbrieven vervolgens terecht is gekomen. (10)(2e) en (10)(2e) hebben dit overzicht wel.

Als ik heel snel in het artikel van Pozzer et al. kijk meen ik dat juist bovengenoemde studies gebruikt worden om een berekening te doen over de hypothetische gevolgen voor COVID. Mogelijk aangevuld met een Chinese studie waarin in de titel het woord "ecological" staat: (10)(2g)

(10)(2g)

Kortom, het lijkt mij dat we moeten vermijden dat we studies die maanden geleden binnen het RIVM door mensen uit verschillende centra al zijn gewogen en te licht bevonden, nu indirect van een ander oordeel worden voorzien. Ik zie in het artikel zo snel geen nieuwe informatie die zou kunnen leiden tot een bijstelling van dat eerdere oordeel.

Ook loopt het mogelijk spaak met VTV (concept) teksten die eerder langs kwamen.

Je bent mogelijk heel enthousiast over het berekenen van de luchtkwaliteit, maar in het dorp waar ik ben geboren was er de uitdrukking "als je een emmer slootwater en een emmer drinkwater bij elkaar gooit, heb je twee emmers slootwater". Ik zou (10)(2e) het artikel dan ook niet zonder waarschuwing aan (10)(2e) willen laten serveren.

Groet, (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: 29 October 2020 20:01

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)

<(10)(2e)@rivm.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Hi (10)(2e) en (10)(2e).

Ik zal proberen morgenmiddag (of anders in het weekend) de tekst voor een signalering voor (10)(2e) op te stellen dat is gebaseerd op het duidingsverhaal van (10)(2e) en het stukje dat ik eerder maakte over Pozzer et al. Ik hoop dat we de tekst kunnen beperken tot ca. 1/2 pagina, anders wordt het door (10)(2e) niet gelezen.

Gr. (10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Datum: 29 oktober 2020 om 17:28:13 CET
Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
CC: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Dag (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

Dank, (10)(2e) voor je bericht en de actie om een concept-signaal op te stellen over het artikel. Vanmiddag hebben (10)(2e) en ik hier even over gesproken.

Afgesproken is dat het goed is dat er naar IenW een signaal gaat over diverse artikelen die gaan over een relatie tussen luchtkwaliteit en covid. Maar we hebben ook geconstateerd dat:

Er meerdere artikelen of verkennende studies zijn gedaan, en ongetwijfeld nog gaan komen, over de relatie tussen lucht en covid.

Dat deze studies vooral een (statistisch) verband laten zien, maar nog geen onderbouwing voor causale relaties geven.

Dat wij samen met IRAS, WUR en GGD bezig zijn om tot een onderzoekprogramma te komen voor VWS, LNV en IenW om hier gedegen onderzoek te laten.

Dat via het kennisplatform veehouderij over een ander artikel een bericht is opgesteld waarin een inhoudelijk lijn is bepaald om dit toe te lichten. Ik stuur dat bericht separaat door. Daar is (10)(2e) bij betrokken.

Daarom is afgesproken dat we het signaal op dezelfde manier willen aanvliegen als dat we met het bericht voor het kennisplatform hebben gedaan, en daarbij dan de studie Leleiveld cs daarbij meenemen. Op deze manier kunnen we de juiste duiding aan de studie geven, en kunnen we aangeven dat daarover nu overlegd wordt met de departementen om – mede op grond van dit soort verkenningen – een onderzoeksprogramma op te zetten.

Mijn verzoek is of jullie het signaal in deze sfeer willen opstellen.

Beoogd is het signaal eerste helft volgende week richting IenW te sturen.

Is that do-able?

Ik probeer je ook nog even te bellen.

Bel mij anders gerust bij vragen of onduidelijkheden.

Hartelijke groet!

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: donderdag 29 oktober 2020 09:39
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: FW: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Beste (10)(2e),

(10)(2e) heeft (10)(2e) en mij gevraagd een signaleringsberichtje te maken naar aanleiding van een artikel van Pozzer en Lelieveld. Dat zou a.s. maandag via (10)(2e) naar (10)(2e) moeten gaan. (10)(2e) en (10)(2e) willen graag dat het ook door DMG wordt gedragen. Zou jij daarom svp naar de tekst in de bijlage willen kijken en je reactie geven?

Dank alvast, (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: woensdag 28 oktober 2020 17:18

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Ha (10)(2e),

(10)(2e) heeft heel positief gereageerd.

Zou jij het willen kortsluiten met (10)(2e) of heb je liever dat ik dat doe?

Ik zou een door DMG en CIB gedragen signalering willen sturen.

moeten wel oppassen dat dit geen "review" gaat worden, dus mijn gedachte is: maandagmiddag gereed. Zal vast een uitdaging zijn.

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: woensdag 28 oktober 2020 15:44

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@gmail.com>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: Study estimates exposure to air pollution increases COVID-19 deaths by 15% worldwide

Ha (10)(2e),

In overleg met (10)(2e) heb ik bijgaand stukje "signalering" opgesteld. Als het goed is wordt het genoemde onderzoekvoorstel eind deze week ingediend. Zorg jij dat e.e.a. verder wordt gebracht naar degene die de signaleringen voor (10)(2e) verzamelt?

Gr. (10)(2e)